

Adres www ankiety: [www.pka.edu.pl/ankieta.htm](http://www.pka.edu.pl/ankieta.htm)

Kod do ankiety: f97tex

## **RAPORT Z WIZYTACJI**

**(profil praktyczny)**

**dokonanej w dniach 24 – 25 stycznia 2018 na kierunku**  
***administracja* prowadzonym w Instytucie Stosunków**  
**Międzynarodowych Państwowej Wyższej Szkoły**  
**Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława**  
**Markiewicza w Jarosławiu**

**Warszawa, 2018**

## Spis treści

|   |    |
|---|----|
| 1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu .....   | 4  |
| 1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej.....                              | 4  |
| 1.2. Informacja o procesie oceny .....  | 4  |
| 2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku .....                      | 5  |
| 3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej .....                                      | 6  |
| 4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej.....                                   | 7  |
| Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni.....             | 7  |
| Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1 .....                                    | 7  |
| Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....                                       | 11 |
| Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia ..... | 12 |
| Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2.....                                     | 12 |
| Dobre praktyki .....  | 18 |
| Zalecenia .....   | 18 |
| Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia .....               | 18 |
| Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3.....                                     | 18 |
| 3.1.....  | 18 |
| Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....                                       | 22 |
| Dobre praktyki .....  | 23 |
| Zalecenia .....   | 23 |
| Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia .....  | 23 |
| Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4.....                                     | 23 |
| Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....                                       | 24 |
| Dobre praktyki .....  | 25 |
| Zalecenia .....   | 25 |
| Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia.....           | 25 |
| Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5.....                                     | 25 |
| Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....                                       | 26 |
| Dobre praktyki .....  | 26 |
| Zalecenia .....   | 26 |
| Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia .....                                       | 26 |
| Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6.....                                     | 26 |
| Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....                                       | 28 |
| Dobre praktyki .....  | 28 |

|  |   |
|--|---|
| Zalecenia .....  | 28                                      |
| Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia .....  | 28                                      |
| Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7.....  | 28                                      |
| Dobre praktyki .....   | 31                                      |
| Zalecenia .....  | 31                                      |
| Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia .....  | 31                                      |
| Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8.....  | 31                                      |
| Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....  | 33                                      |
| Dobre praktyki .....   | 33                                      |
| Brak.....  | 33                                      |
| Zalecenia .....  | 33                                      |
| 5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny.....   | 34                                      |
| Załączniki: .....  | <b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b> |
| Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia  | <b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b> |
| Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego .....  | <b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b> |
| Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych   | <b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b> |
| Załącznik nr 4. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego)....     | <b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b> |
| Załącznik nr 5. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy nie mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego).... | <b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b> |
| Załącznik nr 6. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa   | <b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b> |
| Załącznik nr 7. Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena   | <b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b> |

## **1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu**

### **1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej**

Przewodniczący: prof. dr hab. Stanisław Wrzosek, członek PKA

członkowie:

1. dr hab. Tadeusz Stanisławski, członek PKA
2. dr hab. Tadeusz Biernat, ekspert PKA
3. Artur Gawryszewski, ekspert PKA ds. postępowania oceniającego
4. Marcin Wojtkowiak, ekspert PKA ds. pracodawców
5. Damian Strojny, ekspert PKA ds. studenckich

### **1.2. Informacja o procesie oceny**

Ocena jakości kształcenia na kierunku *administracja* prowadzonym w Instytucie Stosunków Międzynarodowych Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym odbyła się z inicjatywy PKA. Obecna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytację poprzedzono zapoznaniem się Zespołu Oceniającego (dalej: ZO) z Raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Raport ZO został opracowany na podstawie hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy prac etapowych oraz losowo wybranych prac dyplomowych wraz z ich recenzjami, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami, przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, a także absolwentami oraz studentami ocenianego kierunku. Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy oceniała kierunek *administracja*.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków ZO, w Załączniku nr 2.

## 2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

(jeśli kierunek jest prowadzony na różnych poziomach kształcenia, informacje należy przedstawić dla każdego poziomu kształcenia)

|  |  |                              |
|--|--|------------------------------|
| <b>Nazwa kierunku studiów</b>  | Administracja  |                              |
| <b>Poziom kształcenia</b><br>(studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)  | Studia I stopnia   |                              |
| <b>Profil kształcenia</b>  | Praktyczny   |                              |
| <b>Forma studiów</b> (stacjonarne/niestacjonarne)  | Stacjonarne  |                              |
| <b>Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek</b><br>(w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia) | Obszar nauk społecznych  |                              |
| <b>Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku</b><br>(zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)  | Dziedzina nauk społecznych – socjologia, nauki o polityce<br><br>Dziedzina nauk prawnych – nauki o administracji, prawo<br><br>Dziedzina nauk ekonomicznych – ekonomia, finanse, nauki o zarządzaniu |                              |
| <b>Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia</b>   | 6 semestrów – 180 punktów ECTS   |                              |
| <b>Wymiar praktyk zawodowych / liczba godzin praktyk</b>   | 16 ECTS – 480 godzin   |                              |
| <b>Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów</b>  |  |                              |
| <b>Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów</b>   | licencjat  |                              |
| <b>Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego</b>  | 8, w tym 1 samodzielny nauczycieli akademickich, oraz 7 doktorów   |                              |
|  | <b>Studia stacjonarne</b>  | <b>Studia niestacjonarne</b> |
| <b>Liczba studentów kierunku</b>   | 68   | -                            |
| <b>Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych</b>  | 1945 h.  | -                            |

### 3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

| Kryterium   | Ocena stopnia spełnienia kryterium <sup>1</sup><br>Wyróżniająca / W pełni /<br>Zadawalająca/ Częściowa /<br>Negatywna |
|---|---|
| Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni                        | W pełni   |
| Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia             | W pełni   |
| Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia                           | W pełni   |
| Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia  | W pełni   |
| Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia                      | W pełni   |
| Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia   | W pełni   |
| Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia                                       | W pełni   |
| Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia | W pełni   |

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

Tabela 1

| Kryterium  | Ocena spełnienia kryterium <sup>1</sup><br>Wyróżniająca / W pełni /<br>Zadawalająca/ Częściowa |
|--|--|
| <b>Uwaga:</b> należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny |  |

<sup>1</sup> W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

#### **4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej**

##### **Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni**

1.1.Koncepcja kształcenia

1.2.Prace rozwojowe w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej właściwych dla kierunku studiów

1.3.Efekty kształcenia

##### **Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1**

###### **1.1.**

Misja i Strategia Rozwoju Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. Ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu (dalej PWSTE) została opracowana i przyjęta w uchwale Senatu nr 1/I/15 z dnia 28 stycznia 2015 roku w sprawie Strategii Rozwoju Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. Ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu na lata 2015 – 2020. W dokumencie tym stwierdzono, że misją Uczelni jest troska o kształcenie młodzieży na najwyższym poziomie dla potrzeb otoczenia społecznego, w oparciu o wartości płynące z nauczania społecznego patrona. Celem głównym jest uczynienie z Uczelni najlepszej spośród wyższych szkół zawodowych w regionie. Uczelnia stanowić ma centrum nowoczesnego kształcenia oraz życia naukowego i intelektualnego regionu. W analizowanym dokumencie przyjęto cele strategiczne i operacyjne, a za najważniejszy uznano uzyskanie statusu najlepszej uczelni spośród wyższych szkół zawodowych w regionie. Cele strategiczne to: wysoki poziom kształcenia, budowa potencjału badawczego, rozwój współpracy z interesariuszami zewnętrznymi, profesjonalne administrowanie.

Skorelowana z misją PWSTE, jest misja Instytutu Stosunków Międzynarodowych, w ramach którego realizowany jest oceniany kierunek studiów. Strategia została przyjęta uchwałą nr 3/15 Rady Instytutu Stosunków Międzynarodowych Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. Ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu z dnia 22.04.2015 r. w sprawie przyjęcia Strategii rozwoju Instytutu Stosunków Międzynarodowych. Strategia nawiązuje do misji Uczelni, podkreśla dążenie do stworzenia centrum nowoczesnego kształcenia oraz życia naukowego i intelektualnego regionu. W charakterystyce misji Instytutu podkreśla się działanie na rzecz pomnażania potencjału intelektualnego służącego zrównoważonemu rozwojowi lokalnemu i regionalnemu, poprzez tworzenie przyjaznych warunków do zdobywania i pogłębiania wiedzy, poprzez rozwój edukacji społecznej, przekazywanie najnowszej wiedzy i kształtowanie kompetencji społecznych. Misja oraz Strategia Rozwoju Instytutu, podobnie jak i całej Uczelni są integralnie związane z zachodzącymi zmianami społecznymi i gospodarczymi oraz zmianami przepisów prawa. Misja Instytutu stanowi podstawę do określania kierunków jego rozwoju. Celem strategicznym jest umacnianie potencjału naukowego oraz efektywność wdrażanych metod i weryfikacja rezultatów realizacji procesu dydaktycznego. Zachowanie wysokiego poziomu nauczania, a tym samym wymagań wobec studentów, zapewnienia im przyjaznych warunków studiowania w oparciu o nowoczesne programy nauczania i metody dydaktyczne, dostosowane do potrzeb współczesnego rynku pracy. Ważnym celem jest sprostanie konkurencji. Przewaga konkurencyjna Instytutu powinna opierać się na nowoczesnym podejściu do wyzwań rynkowych, przejawiając się znaczną elastycznością i szybkością reakcji na zindywidualizowane potrzeby współczesnego rynku

pracy, oryginalnością programów i sposobów nauczania oraz silną, sprzyjającą realizacji kierunków rozwoju Instytutu kulturą organizacyjną. Koncepcja kształcenia realizuje cele strategiczne Uczelni i Instytutu zawarte w polityce jakości kształcenia oraz w Strategii Rozwoju opracowanej na lata 2015-2020, przede wszystkim zapewnienie wysokiego poziomu kształcenia. Realizacja tego celu jest wspierana funkcjonującym Wewnętrznym Systemem Zapewnienia Jakości Kształcenia, zaś cel operacyjny, jakim doskonalenie i ewaluacja programów kształcenia z uwzględnieniem rynku pracy jest realizowany poprzez systematyczną współpracę z interesariuszami wewnętrznymi, zewnętrznymi oraz pracodawcami przyjmującymi studentów kierunku *administracja* na praktyki zawodowe. Koncepcja kształcenia na kierunku *administracja* studia I st. profil praktyczny została stworzona w porozumieniu z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi. W Instytucie działa Rada Pracodawców, powołana zarządzeniem nr 1/2015 Dyrektora ISM PWSTE z dnia 24 marca 2015 r. w sprawie utworzenia Rady Pracodawców. W gronie interesariuszy zewnętrznych szczególna rola przypadła lokalnym samorządom, głównie w zakresie lokalnego rynku pracy poprzez określanie potrzeb kadrowych w regionie oraz w zakresie realizacji programu praktyk studenckich. Do grupy interesariuszy zewnętrznych należą: Urząd Miasta Jarosławia, Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu, Starostwa Powiatowe w Jarosławiu, Przeworsku i Lubaczowie, Urząd Gminy Jarosław, Urząd Gminy Rokietnica, Urząd Skarbowy w Jarosławiu, Urząd Miasta Ustrzyki Dolne, Bieszczadzki Oddział Straży Granicznej w Przemyślu, organizacje i stowarzyszenia pozarządowe (Fundacja Integracja, Stowarzyszenie Pro Carpathia), uczelnie partnerskie (Uniwersytet Preszowski, Uniwersytet Narodowy im. Iwana Franki we Lwowie). W trakcie wizytacji ZO Władze Instytutu przedstawiły pełną dokumentację dotyczącą prac Rady Pracodawców, z której wynika, że udział interesariuszy zewnętrznych w procesie ustalania koncepcji kształcenia jest znaczący. Interesariusze wewnętrzni to Uczelniana Komisja ds. Zapewnienia Oceny Jakości Kształcenia, Dział Kształcenia, Prorektor ds. Dydaktycznych, Rada Instytutu Stosunków Międzynarodowych, Instytutowy Zespół ds. Zapewniania Oceny i Jakości Kształcenia, Instytutowa Komisja Dydaktyczna, nauczyciele akademicy, Samorząd Studencki, studenci – członkowie poszczególnych instytutowych komisji, grupa absolwentów PWSTE w Jarosławiu, którzy ukończyli kierunek *administracja*.

Rozwój koncepcji kształcenia na studiach I stopnia kierunku *administracja* jest związany z oczekiwaniami studentów oraz potrzebami otoczenia społecznego. Wprowadzane przez Instytut zmiany dotyczące programu studiów oraz kierunkowych efektów kształcenia wynikają z poszukiwania optymalnych metod i form dydaktycznych oraz właściwych treści kształcenia z punktu widzenia sylwetki absolwenta. Przejście kierunku (od cyklu kształcenia rozpoczętego w roku akademickim 2016/2017) na profil praktyczny zwiększa szanse absolwentów na rynku pracy.

Funkcjonowanie kierunku *administracja* oparte jest na ciągłym doskonaleniu programu oraz modyfikacji treści kształcenia. Zmiany, jakie są dokonywane w programie studiów, wynikają najczęściej z oczekiwań studentów, postulatów interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych współpracujących z Instytutem oraz analizy realizacji efektów kształcenia, w tym efektów kształcenia realizowanych podczas kształcenia praktycznego.

Cenną inicjatywą jest powołanie i funkcjonowanie Zespołu ds. Strategii Rozwoju Instytutu monitorującego realizację przyjętej Strategii Instytutu Stosunków Międzynarodowych



## 1.2.

Zarówno z Raportu samooceny, jak i rozmów ZO z Władzami Uczelni i Instytutu wynika, że koncepcja kształcenia na kierunku *administracja* budowana była w oparciu o badania lokalnego i regionalnego rynku pracy z uwzględnieniem *Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpacie 2020*, a także z wykorzystaniem cyklicznych raportów z badań „Pracodawcy Podkarpacia” prowadzonego w ramach projektu Podkarpackie Obserwatorium Rynku Pracy w latach 2011 – 2013. W ramach Strategii Rozwoju zarówno Uczelnia, jak i Instytut Stosunków Międzynarodowych cyklicznie analizują plany inwestycyjne i plany rozwoju gospodarczego regionu oraz trendy demograficzne oraz trendy występujące na rynku pracy w celu zoptymalizowania posiadanej oferty edukacyjnej.

W ramach rozwoju kierunku *administracja* w roku akademickim 2016/2017 dokonano przekształcenia profilu kierunku z ogólnoakademickiego na praktyczny (uchwała Senatu nr 5/X/16) na wniosek pracowników stanowiących minimum kadrowe oraz interesariuszy zewnętrznych. Podstawą wnioskowania były analizy efektów kształcenia oraz programu studiów, a także tendencji zmian dotyczących wymagań związanych z przygotowaniem studentów do działalności zawodowej. Interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni jednoznacznie opowiedzieli się za zmianą profilu kształcenia. Wraz ze zmianą profilu kształcenia dokonano modyfikacji kierunkowych efektów kształcenia. Poza modyfikacją kierunkowych efektów kształcenia w programie studiów profilu praktycznego dodano nowe moduły/przedmioty, formy zajęć oraz zmieniono plan studiów. Do programu studiów wprowadzono zajęcia praktyczne oraz zwiększono liczbę godzin praktyk zawodowych ze 160 do 480 godzin, realizowanych w ramach różnych przedmiotów poza Uczelnią (np. Urządzie Miasta, Urządzie Gminy, Starostwie Powiatowym, Sądzie, Urządzie Skarbowym, Powiatowym Urzędzie Pracy). W trakcie spotkania ZO z pracownikami uzyskano informacje dotyczące realizowanego programu badawczego na ocenianym kierunku studiów. Program realizowany od kilku lat jest powiązany z przygotowaniem prac licencjackich, a polega na realizowaniu tematów prac w oparciu o przeprowadzane przez studentów badania terenowe. Studenci są przygotowani do realizacji wybranych tematów badawczych w ramach wykładów z zakresu metod badawczych w naukach społecznych i w trakcie seminarium dyplomowego.

W opracowywaniu koncepcji i jakości kształcenia dostrzega się potrzebę umiędzynarodowienia kierunku. Prowadzone są działania mające na celu zaktywizowanie studentów i nauczycieli akademickich kierunku *administracja* do wyjazdów na uczelnie zagraniczne (spotkania z Koordynatorem Współpracy Międzynarodowej). Część nauczycieli pracujących na kierunku *administracja* korzysta z programu Erasmus +, a także odwiedza uczelnie partnerskie. Realizacja działań wskazanych powyżej pozwala na jakościowy rozwój kierunku.

## 1.3.

Analizując efekty kształcenia i dokonując ich oceny, ZO oparł się na aktualnie obowiązujących regulacjach, dokumentach i informacjach przekazanych przez Władze Instytutu. Zmiana efektów kształcenia została dokonana uchwałą Senatu PWSTE w Jarosławiu nr 5/X/16 z dnia 13.10.2016 r. w momencie przejścia kierunku *administracja* z profilu ogólnoakademickiego na profil praktyczny. W związku z wejściem w życie rozporządzenia

Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 roku w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4 – poziomy 6 – 8 (Dz. U. 2016, poz. 1596). Uchwałą Senatu nr 5/III/17 PWSTE w Jarosławiu z dnia 29.03.2017 r. dokonano przyporządkowania kierunkowych efektów kształcenia dla kierunku *administracja* I stopnia uwzględniających uniwersalne charakterystyki I i II stopnia poziomu 6 Polskiej Ramy Kwalifikacyjnej. Uchwała Senatu nr 5/III/17 PWSTE w Jarosławiu z dnia 29.03.2017 r. w sprawie określenia opisu efektów kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych w Instytucie Stosunków Międzynarodowych w § 1 pkt. 1 określa opis efektów kształcenia na kierunku *administracja*, studia I stopnia o profilu praktycznym, który został przedstawiony w załączniku do uchwały. W tym dokumencie określono: umiejscowienie kierunku studiów (w obszarze nauk społecznych), przyporządkowano kierunku studiów do dziedziny nauk prawnych i dyscyplin: nauki o administracji, prawo; dziedziny nauk społecznych, dyscypliny: nauki o polityce, socjologia; dziedziny nauki ekonomiczne, dyscypliny: ekonomia, nauki o zarządzaniu, finanse. Obecnie kierunkowe efekty kształcenia na profilu praktycznym kierunku *administracja* studia I stopnia stanowią: 11 efektów kształcenia w zakresie wiedzy, 16 efektów kształcenia w zakresie umiejętności oraz 5 efektów w zakresie kompetencji społecznych. Efekty te uwzględniają zdobywanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych istotnych w zawodzie urzędnika, umożliwiają też prowadzenie działalności badawczej (szczególnie przy pisaniu pracy licencjackiej), zwiększają szanse absolwentów na rynku pracy oraz uświadamiają konieczność ustawicznego uczenia się.

Analiza opisu efektów kształcenia wskazuje na pewne braki zarówno w korelacji do umiejscowienia kierunku studiów, jak i realizowanych przedmiotów. W przyporządkowaniu kierunku studiów wskazano takie dyscypliny naukowe jak ekonomia, nauki o zarządzaniu, finanse, a w opisie kierunkowych efektów kształcenia, kategoria wiedza, brak jest wyraźnie sformułowanego opisu z tych zakresów, podczas gdy realizowany jest przedmiot Finanse publiczne w łącznym wymiarze 45 godzin.

Kierunkowe efekty kształcenia realizowane są w ramach poszczególnych przedmiotów, które dzielą się na przedmioty kształcenia: kształcenia ogólnego, podstawowego, kierunkowego, przedmioty dyplomujące oraz praktyka zawodowa.

W stanie aktualnym, efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób jasny i zwięzły, precyzyjnie określają zakres podlegający weryfikacji. Szczegółowe efekty kształcenia zdefiniowane dla poszczególnych modułów zajęć tworzących program studiów są spójne z efektami kształcenia określonymi dla ocenianego kierunku *administracja* i realizowanych w ramach kierunku specjalności. Realizacja tych efektów kształcenia pozwala – w opinii ZO – na zdobycie przez studentów niezbędnej wiedzy i umiejętności, a także kompetencji społecznych oczekiwanych od absolwenta kierunku *administracja*. Sformułowane efekty kształcenia i ich osiągnięcie dają podstawę do odnalezienia się absolwentów na rynku pracy w zawodach odpowiadających profilowi wykształcenia, a także w dalszym procesie kształcenia się.

W opinii ZO, wykazane efekty kształcenia dają studentom możliwość zdobycia nie tylko wszechstronnej i gruntownej wiedzy, niezbędnej do wykonywania przyszłej pracy w strukturach administracji publicznej, ale także zdobycia odpowiedniego zasobu umiejętności i kompetencji społecznych – pracy w grupie, myślenia przedsiębiorczego, kreatywności czy potrzeby ciągłego samodoskonalenia. Włączenie do efektów kształcenia znajomości języka

obcego, w tym w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych właściwych dla kierunku administracja, zgodnie z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego gwarantuje przygotowanie absolwenta do pozyskiwania informacji ze źródeł obcojęzycznych, samokształcenia i podejmowania działań badawczych. W tym ostatnim zakresie efekty kształcenia są związane z przygotowaniem prac dyplomowych. Immanentną częścią procesu dydaktycznego są praktyki zawodowe, które podlegają zaliczeniu na równi z innymi przedmiotami objętymi programem studiów. Na spotkaniu z ZO studenci stwierdzili, że efekty kształcenia z obszaru wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych są dla nich zrozumiałe i zawsze prezentowane na początku zajęć.

### **Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron**

Koncepcja kształcenia na kierunku *administracja* wpisuje się w misję i strategię Uczelni, a strategia rozwoju Instytutu Stosunków Międzynarodowych jest uzupełnieniem misji Uczelni i służy realizacji głównego celu – stworzenia centrum nowoczesnego kształcenia. Podkreślić należy, że udział interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych w ustalaniu koncepcji kształcenia jest znaczący. Najmocniejszą stroną koncepcji kształcenia jest długotrwała i ciągła współpraca Uczelni z interesariuszami zewnętrznymi, którzy jako praktycy i pracodawcy pozwalają na realizację praktycznego profilu kształcenia. Dotyczy to zarówno prac nad programem studiów, specjalnościami, obowiązkowymi praktykami zawodowymi, efektami kształcenia i ich weryfikacją. W związku z tym, że interesariusze pełnią w tym procesie różne role, np. są wykładowcami na kierunku, opiekunami praktyk zawodowych, ale też za pośrednictwem Rady Pracodawców reprezentują środowisko pracodawców, czy zasiadają w Konwencie Uczelni, mają oni realny wpływ i kontrolę nad procesem kształcenia. Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku odpowiada celom strategicznym Uczelni i Instytutu. Prace naukowe kadry zaangażowanej w kształcenie na ocenianym kierunku studiów są wyraźnie ukierunkowane i związane z przyporządkowanymi dziedzinami nauki. W pracach badawczych uczestniczą studenci. Efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów zostały sformułowane w sposób jasny i zwięzły. Nie obejmują jednak one wszystkich dyscyplin naukowych, do których został przyporządkowany kierunek studiów. Te, które zostały sformułowane, odniesione zostały do opisu efektów właściwych dla poziomu 6 Polskiej Ramy Kwalifikacji. I są z nimi spójne. Weryfikacja ich osiągnięcia przez studentów jest możliwa.

### **Dobre praktyki**

Do dobrej praktyki należy zaliczyć powołanie i funkcjonowanie Zespołu ds. Strategii Rozwoju Instytutu monitorującego realizację przyjętej Strategii działania i koncepcji kształcenia

### **Zalecenia**

Zaleca się weryfikację i aktualizację opisu efektów kształcenia, zwłaszcza w kategorii wiedza, w odniesieniu do dyscyplin naukowych, do których został przyporządkowany kierunek studiów.

## **Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia**

- 2.1 Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia
- 2.2 Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia
- 2.3 Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

### **Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2**

#### **2.1.**

Program studiów dla kierunku *administracja* na studiach pierwszego stopnia o profilu praktycznym przewiduje kształcenia 3 lata tj. 6 semestrów, za które student otrzymuje 180 punktów ECTS. Zasady przypisywania punktów ECTS uregulowane są zarządzeniem Rektora nr 20/2012 w sprawie budowania systemu ECTS; zarządzeniem Rektora nr 57/2013 w sprawie badań dotyczących przypisywania punktów ECTS dla modułu/przedmiotu przeprowadzonego za pomocą ankiet; zarządzeniem Rektora nr 23/2016 w sprawie powołania Komisji ds. Budowania Systemu ECTS w PWSTE. Dla każdego semestru przyporządkowano 30 punktów ECTS. Każdemu przedmiotowi/modułowi kształcenia zostały przypisane osobno punkty ECTS. Przydział liczby punktów ECTS, uwzględniając podział na bloki przedmiotów zawarte w programie kształcenia, przedstawia się następująco: przedmioty kształcenia ogólnego – 20 punktów ECTS, przedmioty kształcenia podstawowego – 52 punkty ECTS, przedmioty kształcenia kierunkowego – 34 punktów ECTS, przedmioty specjalistyczne – 57 punkty ECTS, przedmioty dyplomujące – 10 punktów ECTS oraz praktyka zawodowa w zakładzie pracy – 7 punktów ECTS. Zestawienie całkowitego nakładu pracy studenta w powiązaniu z liczbą punktów ECTS za dany przedmiot/moduł szczegółowo zostało określone w sylabusach/kartach przedmiotu. Poza tym Instytut zapewnia studentowi elastyczność w doborze modułów kształcenia w wymiarze większym niż 30% liczby punktów ECTS. Student ma taką możliwość poprzez wybór: studiowanych przedmiotów specjalistycznych, realizowania praktyk, seminarium dyplomowego oraz pisanie pracy dyplomowej zgodnie ze swoimi zainteresowaniami. Przedmioty wybieralne ujęte w programie studiów na kierunku *administracja* stanowią 36,6 % ogólnej liczby ECTS.

Kierunek studiów przyporządkowany został do obszaru nauk społecznych i obejmuje dyscypliny takie, jak: nauki o administracji, prawo, nauki o polityce, socjologia, ekonomia, nauki o zarządzaniu, finanse. Przydział godzin przewidzianych do bezpośredniego kontaktu z nauczycielem z podziałem na przedmioty ogólne, podstawowe, kierunkowe a szczególnie specjalistyczne stwarzają możliwość osiągnięcia wszystkich zakładanych efektów kształcenia. Łączna liczba godzin zajęć kontaktowych przewidzianych dla sześciu semestrów na profilu praktycznym wynosi 1945 (w tym: 775 godzin wykładów, 195 godzin ćwiczeń, 240 godzin laboratorium, 255 godzin zajęć praktycznych, 480 praktyk zawodowych). W planie studiów przedmioty/moduły pogrupowane zostały na następujące bloki: przedmioty kształcenia ogólnego, przedmioty kształcenia podstawowego, przedmioty kształcenia kierunkowego,

przedmioty specjalistyczne, przedmioty dyplomujące oraz praktykę zawodową. Przedmioty wybieralne wynoszą 720 godzin, co stanowi 37% ogółu przedmiotów w całym cyklu kształcenia. Jeśli chodzi o przedmioty związane z praktycznym przygotowaniem do zawodu, to stanowią one 1210 godzin (62%) ogółu przedmiotów w całym cyklu kształcenia. Rozkład godzin zajęć pomiędzy poszczególnymi semestrami studiów jest równomierny i właściwy ze względu na obciążenie i nakład pracy studenta. Treści programowe na kierunku *administracja* są zgodne z zakładanymi efektami kształcenia. Treści prezentowane w sylabusach poszczególnych przedmiotów ogólnych, podstawowych, kierunkowych, i specjalistycznych odzwierciedlają aktualny stan wiedzy związanej z zakresem wiedzy w danej dziedzinie. Potwierdzeniem tego są też aktualne pozycje literatury obowiązkowej i pomocniczej obowiązujące studentów podane w sylabusach poszczególnych przedmiotów.

Dobór form zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, ich organizacja, w tym liczebność grup na poszczególnych zajęciach, a także proporcje liczby godzin różnych form zajęć, umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. Przyjęta przez Uczelnię praktyczna koncepcja kształcenia ma w swoich założeniach zarówno aktywizację studentów w zakresie zdobywania wiedzy, umiejętności i kompetencji, jak i praktyczne przygotowanie do wykonywania zawodu. Stosowane metody kształcenia zakładają konieczność samodzielnego uczenia się studentów i pozwalają im na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Na kierunku *administracja* stosowane są różne formy zajęć dydaktycznych – głównie wykład, ćwiczenia, zajęcia praktyczne, seminaria, laboratoria i praktyka zawodowa. Formy zajęć starano się dobrać do przedmiotów, np. w przedmiotach wymagających kształtowania wiedzy przewidziano więcej zajęć teoretycznych, na przedmiotach specjalizacyjnych wymagających kształtowania umiejętności zaplanowano większą liczbę godzin ćwiczeń lub zajęć praktycznych, które w większości organizowane są w ten sposób, że studenci samodzielnie analizują zagadnienia, które w różnorodnej formie prezentują na zajęciach. Odpowiednio połączone formy prowadzenia zajęć z treścią przedmiotów pozwalają na poznawanie specyfiki przedmiotów, związków między wiedzą a umiejętnościami. Sprzyjają też kształtowaniu przewidywanych kompetencji społecznych.

W programie studiów na ocenianym kierunku zostały uwzględnione praktyki zawodowe, określono efekty kształcenia i metody ich weryfikacji, zapewniając właściwą organizację praktyk, w tym w szczególności dobór instytucji o zakresie działalności odpowiednim do celów i efektów kształcenia zakładanych dla kierunku *administracja* oraz liczbę miejsc odbywania praktyk dostosowaną do liczby studentów kierunku. Studenckie praktyki zawodowe prowadzone są w oparciu o: zarządzenie Rektora PWSTE nr 41/2016. w sprawie wprowadzenia Regulaminu studenckich praktyk zawodowych, zarządzenie Rektora PWSTE nr 18/2016 w sprawie monitorowania realizacji efektów kształcenia w ramach praktyk zawodowych jako elementu wewnętrznego systemu jakości kształcenia w PWSTE w Jarosławiu; zarządzenie Rektora PWSTE nr 117a/2016 w sprawie organizacji studenckich praktyk zawodowych na danym kierunku studiów, poziomie i profilu kształcenia oraz uchwały Rady ISM nr 12a/16 w sprawie przyjęcia Regulaminu praktyk studenckich na kierunku Administracja w ISM PWSTE w Jarosławiu (Załącznik nr 1 do Uchwały). Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym, zarówno na Uczelni jak i poza Uczelnią odbywają się w odpowiednich i właściwych warunkach, umożliwiających zdobycie przez studentów

umiejętności i kompetencji niezbędnych w praktyce zawodowej. Zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe realizowane w Uczelni prowadzą praktycy mający znaczne doświadczenie zawodowe zdobyte poza Uczelnią. Praktyki zawodowe realizowane poza Uczelnią odbywają się w instytucjach realizujących zadania z zakresu administracji publicznej, a ich opiekunem są pracownicy danej instytucji oraz merytoryczny opiekun praktyk z ramienia kierunku *administracja*. Instytucjami realizującymi zadania z zakresu administracji publicznej, w których odbywają się praktyki zawodowe, są: Starostwo Powiatowe w Jarosławiu, Urząd Miasta w Jarosławiu, Urząd Gminy w Jarosławiu, Urząd Skarbowy w Jarosławiu, Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu, Sąd Rejonowy w Jarosławiu, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Jarosławiu i inne. Praktyki realizowane są w czasie wakacji oraz w trakcie roku akademickiego. Praktyka podlega zaliczeniu. W sylabusach przypisano jej 7 punktów ECTS. Opiekę nad praktykami pełni koordynator z ramienia Uczelni, a w Instytucie Stosunków Międzynarodowych na kierunku *administracja* opiekę nad praktykami pełni nauczyciel – merytoryczny opiekun praktyk wyznaczony dla tego kierunku. Zadaniem opiekuna merytorycznego jest omówienie ze studentami, przed rozpoczęciem praktyk zawodowych realizowanych poza Uczelnią, sylabusu praktyk, w tym zakładanych efektów kształcenia, a po zakończeniu praktyk – weryfikacja osiągniętych efektów kształcenia, dokonanie wpisu do indeksu i karty studenta (dokonanie zaliczenia z oceną). Na rzecz praktyki zawodowej może być zaliczona wykonywana praca zawodowa, jeżeli jej charakter zapewnia zrealizowanie założonych dla praktyki efektów kształcenia. Praktyki mogą być zaliczone na podstawie przedstawionej przez studenta umowy o pracę/zaświadczenia o zatrudnieniu. Podstawą prawną realizacji praktyki jest umowa między PWSTE a jednostką przyjmującą studenta na praktykę. Informacje dotyczące organizacji i odbywania praktyk studenckich są dostępne na stronie internetowej Uczelni. Praktyki zawodowe zakładają realizację efektów kształcenia, tj.: zdobywanie doświadczeń w samodzielnym i zespołowym wykonywaniu obowiązków zawodowych, wdrażanie do kreatywności zawodowej, poznawanie środowiska zawodowego, radzenie sobie w trudnych sytuacjach oraz rozwiązywanie realnych problemów i konfliktów zawodowych, kształtowanie wysokiej kultury zawodowej i organizacji pracy. Realizacja efektów jest weryfikowana poprzez prowadzenie dzienniczka praktyk oraz opinię opiekuna praktyk w miejscu ich odbywania. Opinie o studentach z instytucji, w których odbywają praktyki również dają orientację o poziomie kompetencji uzyskiwanych przez studentów niezbędnych na rynku pracy.

Student kierunku *administracja* może odbywać studia według indywidualnego programu i planu studiów oraz według indywidualnego toku studiów zgodnie z zasadami określonymi w regulaminie studiów PWSTE w Jarosławiu (uchwała Senatu nr 1/IV/17 z dnia 26 kwietnia 2017 r.). Indywidualny program i plan studiów skierowany jest do studentów wybitnie uzdolnionych, może być realizowany w przypadku studiów I stopnia od 3 semestru studiów. O indywidualny toku studiów (ITS) student może ubiegać się w przypadku: choroby lub niepełnosprawności, sprawowania opieki nad dzieckiem, studiowania na więcej niż jednym kierunku studiów, osiągnięcia wybitnych wyników sportowych lub w innych szczególnie uzasadnionych przypadkach. O przyznanie ITS, student może ubiegać się po zaliczeniu pierwszego roku studiów I stopnia lub w szczególnie uzasadnionych przypadkach każdego semestru za zgodą Dyrektora Instytutu.

## 2.2.

Weryfikacja osiągniętych przez studentów efektów kształcenia, na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć opiera się na rozwiązaniach określonych w regulacjach wewnętrznych Uczelni, tj. Regulaminie Studiów, zarządzeniu nr 25/2014 Rektora PWSTE w Jarosławiu z dnia 01 kwietnia 2015 r. w sprawie systemu weryfikacji efektów kształcenia, jako elementu Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w PWSTE w Jarosławiu. System ten obejmuje zasady dotyczące weryfikacji i oceny postępów studentów w nauce oraz szczegółowe określenie form zaliczeń i kryteriów oceny. Dla zapewnienia prawidłowej realizacji kształcenia dla każdego modułu/przedmiotu opracowywany jest sylabus (Karta przedmiotu), którego wzór przedkłada Rektorowi Uczelniana Komisja ds. Zapewnienia i Oceny Jakości Kształcenia (zgodnie z zarządzeniem nr 24/2013 Rektora z dnia 6 marca 2013 r. w sprawie wprowadzenia procedur zarządzania sylabusem). W sylabusie opisane są sposoby weryfikacji i oceny efektów kształcenia związane z danym modułem/przedmiotem. Na początku każdego semestru studenci są informowani przez prowadzących zajęcia o warunkach zaliczenia, w tym o zasadach oceniania, metodach weryfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Efekty kształcenia w zakresie wiedzy są weryfikowane przede wszystkim poprzez kolokwia pisemne i ustne w ramach zaliczeń i egzaminów. Natomiast efekty kształcenia w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych są weryfikowane w ramach ćwiczeń i laboratoriów z zastosowaniem takich metod, jak: burza mózgów, metoda sytuacyjna, projekty grupowe i indywidualne, analiza przypadków, prezentacja. Metody weryfikacji dostosowane są do różnych form zajęć. Kryteria ocen uzyskiwanych przez studentów na poszczególnych przedmiotach są zawarte w sylabusach. Skala ocen stosowana w programie studiów zapisana jest w Regulaminie Studiów PWSTE. Zajęcia prowadzone przez nauczycieli są hospitowane. Na zakończenie zajęć nauczyciele poszczególnych przedmiotów mają przygotowane karty weryfikacyjne, w których określają formę sprawdzenia każdego efektu przedmiotowego (kończącego się egzaminem a także zaliczeniem). Studenci mają zapewniony dostęp do informacji o stosowanym systemie oceny.

Zasady oceny realizacji efektów kształcenia są – w opinii ZO – przejrzyste i umożliwiają realizację oraz ocenę efektów kształcenia na poszczególnych etapach kształcenia, w tym także na etapie przygotowywania pracy dyplomowej i przeprowadzania egzaminu dyplomowego oraz w odniesieniu do wszystkich zajęć, w tym zajęć z języków obcych. Prace dyplomowe są sprawdzane według określonych kryteriów, a ich napisanie stanowi warunek zaliczenia seminarium dyplomowego. Ponadto wszystkie prace są sprawdzane w systemie antyplagiatowym pod kątem samodzielności ich wykonania. Egzamin dyplomowy jest też formą sprawdzenia uzyskania przez studentów założonych efektów kształcenia. Poza weryfikacją efektów kształcenia osiągniętych przez studentów w ramach wykładów, ćwiczeń i laboratoriów, Instytut Stosunków Międzynarodowych kontroluje również osiągnięcie efektów kształcenia podczas praktyk zawodowych. Za opracowanie metod weryfikacji oraz kryteriów ocen odpowiada powołany na kierunku Opiekun ds. Praktyk. Szczegółowe zasady monitorowania realizacji efektów kształcenia w ramach praktyk zawodowych zawarte są w następujących dokumentach: zarządzenie Rektora nr 117a/2016 z dnia 20 grudnia 2016 r. w sprawie organizacji studenckich praktyk zawodowych na danym kierunku studiów, poziomie i profilu kształcenia, zarządzenie 41/ 2016 z dnia 11 maja 2016r. w sprawie wprowadzenia regulaminu studenckich praktyk zawodowych, zarządzenie nr 18/2016 Rektora z dnia 15 marca

2016 r. w sprawie monitorowania realizacji efektów kształcenia w ramach praktyk zawodowych.

W ocenie ZO, proponowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia, wspomagają studentów w procesie uczenia się i umożliwiają skuteczne sprawdzenie oraz ocenę stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów kształcenia. Dla kierunku administracja zostały określone efekty kształcenia oraz metody weryfikacji efektów kształcenia i praktyk zawodowych. System weryfikacji efektów kształcenia w Państwowej Wyższej Szkole Techniczno-Ekonomicznej im. ks. B. Markiewicza w Jarosławiu jest elementem Uczelnianego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia, nad funkcjonowaniem którego nadzór sprawuje Prorektor ds. Dydaktycznych. Organem opiniodawczym, doradczym oraz kontrolnym na szczeblu Uczelni jest Uczelniana Komisja do spraw Zapewnienia i Oceny Jakości Kształcenia, w skład której wchodzi dyrektorzy instytutów, Kierownik Działu Kształcenia, przedstawiciele studentów oraz inne osoby wskazane przez Rektora. Ponadto w celu realizacji zadań na szczeblu instytutu powołane zostały instytutowe zespoły ds. zapewnienia i oceny jakości kształcenia. Ogólnouczelniany system weryfikacji efektów kształcenia funkcjonuje na podstawie zarządzenia Rektora Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. ks. B. Markiewicza w Jarosławiu z dnia 01 kwietnia 2014 r. w sprawie systemu weryfikacji efektów kształcenia, jako elementu Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w PWSTE w Jarosławiu. Natomiast szczegółowa procedura weryfikacji i oceny efektów kształcenia została opisana w załączniku do tegoż rozporządzenia.

Bardzo ważnym elementem systemu weryfikacji i oceny są mierniki stopnia realizacji osiągniętych przez studentów efektów kształcenia, które zostały podzielone na dwie grupy: mierniki ilościowe i mierniki jakościowe. Mierniki ilościowe, w przeciwieństwie do jakościowych, umożliwiają precyzyjne określenie, w jakim stopniu student osiągnął kierunkowe efekty kształcenia, pod warunkiem zdefiniowania konkretnych kryteriów oceny dla każdego miernika. Np. uzyskanie przez studenta oceny dostatecznej z egzaminu jest warunkiem osiągnięcia przez niego efektów kształcenia w zakresie spełniającym minimalne kryteria, ocena dostateczna plus oznacza osiągnięcie efektów kształcenia na poziomie zadowalającym, itd.).

Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest: uzyskanie zaliczeń z wszystkich przedmiotów, praktyk zawodowych i zajęć praktycznych oraz złożenie wszystkich egzaminów objętych planem studiów, uzyskanie odpowiedniej liczby punktów ECTS, uzyskanie pozytywnej oceny z pracy dyplomowej, złożenie wszystkich wymaganych dokumentów określonych przez Dyrektora Instytutu. Dyrektor Instytutu powołuje komisję do przeprowadzenia egzaminu dyplomowego co najmniej 2 tygodnie przed terminem egzaminu. Komisja składa się z trzech osób powołanych przez Dyrektora Instytutu: przewodniczący, promotor oraz recenzent. W przypadku niemożności uczestniczenia w pracach komisji któregośkolwiek z członków, Dyrektor Instytutu powołuje zastępstwo z pominięciem ustalonego terminu powołania.

Nieprzystąpienie do egzaminu dyplomowego z przyczyn nieusprawiedliwionych powoduje otrzymanie oceny niedostatecznej z egzaminu dyplomowego. W przypadku uzyskania z egzaminu dyplomowego oceny niedostatecznej lub nieprzystąpienia do egzaminu w ustalonym terminie z przyczyn usprawiedliwionych, Dyrektor Instytutu wyznacza drugi, ostateczny termin



egzaminu. W przypadku otrzymania oceny niedostatecznej lub nieprzystąpienia do egzaminu dyplomowego w drugim terminie Dyrektor Instytutu skreśla studenta z listy studentów. Na uzasadniony wniosek osoby, która została skreślona z listy studentów Rektor może zezwolić na wznowienie studiów.

### **2.3.**

Zasady i kryteria naboru na studia PWSTE w Jarosławiu na zawarte zostały w uchwale Senatu w sprawie ustalenia warunków, trybu oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na pierwszy rok studiów pierwszego i drugiego stopnia. Rekrutacja odbywa się na podstawie konkursu świadectw maturalnych. W pierwszej kolejności przyjmowani będą laureaci i finaliści olimpiad szczebla centralnego i okręgowego. Kandydaci na kierunek *administracja* będą przyjmowani na studia według analogicznych kryteriów. Do postępowania kwalifikacyjnego będą dopuszczeni kandydaci posiadający świadectwo dojrzałości. Zasadniczym elementem postępowania będzie konkurs świadectw dojrzałości. Suma punktów uzyskanych w postępowaniu kwalifikacyjnym będzie decydować o kolejności na liście rankingowej i przyjęciu na studia. W pierwszej kolejności przyjmowani będą laureaci i finaliści olimpiad i konkursów przedmiotowych stopnia centralnego. Do postępowania kwalifikacyjnego dopuszczani będą kandydaci, którzy dokonają rejestracji w punkcie rekrutacyjnym PWSTE w Jarosławiu, a także w systemie elektronicznym. Warunkiem przyjęcia będzie uzyskanie przez kandydata progowej liczby punktów przeliczeniowych ustalonej dla poszczególnych kierunków studiów prowadzonych w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych przez Komisję Rekrutacyjną.

#### **Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron:**

Program studiów oraz jego organizacja i realizacja umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie struktury kwalifikacji na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym. Oferta przedmiotów mieści się w kanonie kształcenia na kierunku *administracja*, odpowiada również aktualnym wyzwaniom naukowym i oczekiwaniom otoczenia społecznego. Zapewniona została odpowiednia indywidualizacja toku studiów. Program studiów istotnie wzbogaca praktyka zawodowa. Konstrukcja programu oraz treść modułów kształcenia spełnia oczekiwania kadry i studentów. Zajęcia praktyczne odbywają się w warunkach właściwych dla zakresu działalności zawodowej i umożliwiają zdobycie umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy. Do programu studiów wprowadzane są zajęcia umożliwiające studentom realizowanie przedmiotów w języku obcym, jak również wyjazd za granicę. Zasady i procedury rekrutacji zapewniają prawidłowy nabór kandydatów na studia. Zapisy regulaminu i procedur rekrutacji mieszczą się w obowiązujących przepisach prawa oraz przyjętej powszechnie praktyce szkół wyższych. System sprawdzania i oceniania umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się i ocenę stopnia osiągnięcia efektów kształcenia. Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia i wspomagają studentów w procesie uczenia się.

## **Dobre praktyki**

Brak

## **Zalecenia**

Brak

### **Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia**

3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia

3.2. Publiczny dostęp do informacji

#### **Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3**

##### **3.1.**

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia opracowany w PWSTE w Jarosławiu umożliwia prowadzenie działań na rzecz doskonalenia programu kształcenia na kierunkach prowadzonych w PWSTE, a w szczególności przewiduje odpowiednie formy weryfikowania wszystkich efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych, dokonywanie oceny przez studentów, uwzględnianie wniosków wynikających z monitorowania kariery zawodowej absolwentów. Wewnętrzne procedury zapewnienia jakości kształcenia umożliwiają ocenę stopnia realizacji efektów kształcenia, zdefiniowanych dla prowadzonych przez jednostkę studiów, udział pracodawców i innych przedstawicieli rynku pracy w określeniu i ocenie efektów kształcenia, monitorowanie losów absolwentów w celu oceny efektów kształcenia na rynku pracy, monitorowanie i okresowe przeglądy programów kształcenia, ocenę zasad oceniania studentów oraz weryfikację efektów ich kształcenia, ocenę jakości kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia, w tym także przez studentów oraz realizowanej polityki kadrowej, ocenę poziomu naukowego Jednostki, ocenę zasobów materialnych, w tym infrastrukturę dydaktyczną i naukową, a także środki wsparcia dla studentów, funkcjonowanie systemu informacyjnego, tj. sposobu gromadzenia, analizowania i wykorzystywania stosownych informacji w zapewnieniu jakości kształcenia, oraz publiczny dostęp do aktualnych i obiektywnie przedstawionych informacji o programach studiów, zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów.

W PWSTE w Jarosławiu powołany został Instytutowy Zespół ds. Zapewnienia i Oceny Jakości Kształcenia oraz Instytutowa Komisja Dydaktyczna. Do zadań Instytutowego Zespołu ds. Zapewnienia i Oceny Jakości Kształcenia należy wdrażanie w Instytucie procedur służących zapewnieniu i doskonaleniu jakości kształcenia opracowanych przez Uczelnię Komisję ds. Zapewnienia i Oceny Jakości Kształcenia, analizowanie i publikowanie wyników oceny jakości kształcenia, przedstawianie Dyrektorowi propozycji działań mających na celu podnoszenie jakości kształcenia w Instytucie, przedstawianie Radzie Instytutu corocznych sprawozdań z efektów działania systemu zarządzania jakością kształcenia w Instytucie, przedstawianie Uczelnianej Komisji ds. Zapewnienia i Oceny Jakości Kształcenia corocznych wyników samooceny i planów poprawy jakości kształcenia, opracowanie strategii kształcenia,

weryfikacja efektów kształcenia na kierunkach studiów, doskonalenie programu kształcenia na kierunku, opracowanie metod podnoszenia jakości kształcenia kadry dydaktycznej, opracowanie rekomendacji mających na celu doskonalenie jakości kształcenia, przeprowadzanie badań ankietowych, analiza ocen dokonanych przez studentów i nauczycieli akademickich na podstawie ankiet, a także analiza wniosków z monitorowania kariery absolwentów.

Opracowaniem programów kształcenia z uwzględnieniem, efektów kształcenia na kierunku i w module, metod kształcenia, metod oceniania, organizacji studiów, nadzorem merytorycznym nad zgodnością programów kształcenia z Polską Ramą Kwalifikacji oraz innymi obowiązującymi przepisami prawnymi, przygotowaniem propozycji zmian w programach kształcenia, opracowaniem zasad sposobu wyznaczania punktów ECTS, przestrzeganiem zasad i procedur ECTS oraz prawidłowym przyporządkowaniem punktów ECTS do efektów kształcenia w module zajmuje się funkcjonująca w Instytucie Stosunków Międzynarodowych – Instytutowa Komisja Dydaktyczna.

Na kierunku *administracja*, prowadzonym w Instytucie Stosunków Międzynarodowych proces weryfikacji efektów kształcenia obejmuje wszystkie kategorie obszarów (wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne) i prowadzony jest na różnych etapach kształcenia: poprzez zaliczenia częściowe (zaliczenia wszystkich form zajęć w ramach poszczególnych modułów), weryfikację efektów kształcenia uzyskiwanych w trakcie praktyk zawodowych oraz weryfikację założonych w programie kształcenia efektów kształcenia poprzez seminarium dyplomowe i przygotowanie pracy dyplomowej, a także w trakcie egzaminu dyplomowego. W Instytucie Stosunków Międzynarodowych PWSTE w Jarosławiu procedury określania efektów kształcenia polegały na opracowaniu nowych programów, zdefiniowaniu efektów kształcenia, opracowaniu planów studiów, opracowaniu sylabusów oraz na monitorowaniu wdrożonych programów. Rezultatem monitorowania są ewentualne korekty programów studiów. Szczegółowe procedury określania efektów kształcenia zawarte są w wymienionych w tabeli uchwałach Senatu oraz zarządzeniach Rektora PWSTE w Jarosławiu.

Monitorowanie wdrożonych programów odbywa się poprzez ankietyzację studentów, ankietyzację nauczycieli akademickich, uwagi interesariuszy zewnętrznych, prace Instytutowej Komisji Dydaktycznej oraz Zespołu ds. Zapewnienia i Oceny Jakości Kształcenia. W Instytucie został również powołany Zespół Studenckich Koordynatorów ECTS, którego zadaniem jest weryfikacja pod kątem zasadności przydzielania punktów ECTS konkretnym modułom (przedmiotom). Program jest jednocześnie monitorowany i przeglądany przez Dział Toku Studiów, co najmniej raz w roku. Do zapewnienia prawidłowej realizacji kształcenia dla każdego przedmiotu opracowuje się sylabusy, których wzór przygotowuje Uczelniana Komisja ds. Zapewnienia i Oceny Jakości Kształcenia. Program studiów jest jednocześnie opiniowany przez Samorząd Studencki.

Efektory kształcenia stanowią podstawę wyznaczania zakresu treści kształcenia i są określone w obszarze wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. Opis zakładanych efektów kształcenia dla kierunku *administracja* uwzględnia efekty kształcenia właściwe dla tego kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia (wybrane z efektów kształcenia dla obszarów kształcenia w zakresie nauk społecznych, z których wyodrębniony został kierunek). Efekty kierunkowe definiowane są w taki sposób, aby możliwe było stwierdzenie, czy zostały one osiągnięte przez studenta i absolwenta. Ich uszczegółowienie znajduje się w sylabusach. Do

wskazania, które efekty są realizowane w ramach wybranych przedmiotów i modułów, wykorzystuje się matrycę efektów kształcenia. Wszystkie kierunkowe efekty kształcenia znalazły pokrycie w przedmiotach zawartych w programie studiów. W procesie tworzenia, ewaluacji i udoskonalania efektów kształcenia, a tym samym programów i planów kształcenia, stosuje się: matryce efektów kształcenia, analizę wyników osiągniętych przez studentów, ankiety przeprowadzane wśród studentów. System oceny prac zaliczeniowych i egzaminacyjnych został zawarty w dokumencie „Ramowy system oceny studentów w Instytucie Stosunków Międzynarodowych” przyjętym przez Radę Instytutu na wniosek Instytutowego Zespołu ds. Zapewnienia i Oceny Jakości Kształcenia. W dokumencie tym zostały szczegółowo opisane wymagania dotyczące przedmiotów kończących się egzaminem oraz zaliczeniem przedmiotów niekończących się egzaminem. Określone tam zostały również kryteria ilościowe przy ocenie egzaminów i prac kontrolnych. Efekty kształcenia, plany studiów, sylabusy, strategia Instytutu, wyniki ankietyzacji zamieszczane są na stronie internetowej Instytutu oraz przekazywane do publicznej wiadomości na zebraniach z pracownikami i studentami poszczególnych lat studiów. W roku akademickim 2016/2017 interesariusze wewnętrzni oraz zewnętrzni proponowali zmiany w Programie studiów na kierunku Administracja. Instytutowy Zespół ds. Zapewnienia i Oceny jakości Kształcenia przedstawił propozycje tych zmian. Zostały one wprowadzone na kierunku *Administracja* do cyklu kształcenia w roku akademickim 2017/2018. Zmieniono efekty kształcenia i dostosowano je do Polskiej Ramy Kwalifikacji (na wniosek IZds.ZiOJK, Komisji Dydaktycznej, Kierownika Działu Kształcenia, Prorektora ds. Dydaktycznych, Rektora), zmniejszono efekty kształcenia w zakresie wiedzy – o cztery efekty, w zakresie umiejętności – o jeden efekt, w zakresie kompetencji społecznych – o pięć efektów. Zmiany te miały charakter porządkujący merytoryczną treść efektów (Komisja Dydaktyczna, IZdsZiOJK, interesariusze zewnętrzni). Wprowadzono nowy system antyplagiatowy (OSA) weryfikujący część efektów kształcenia w procesie dyplomowania.

Weryfikacja efektów kształcenia uzyskanych w wyniku odbycia praktyk odbywa się na dwóch poziomach: uczelnianym i u pracodawcy, z których opinia pracodawcy jako bezpośrednio prowadzącego praktyki jest najważniejsza i ma znaczący wpływ na proces zaliczenia praktyk. Ze strony Uczelni organizację i kontrolę nad przebiegiem i ostatecznym rozliczeniem praktyk sprawuje Opiekun Praktyk dla kierunku Administracja. W trakcie praktyk sprawdzana jest nie tylko wiedza studenta, lecz przede wszystkim umiejętności i kompetencje społeczne, których poziom i jakość ocenia pracodawca oraz Opiekun weryfikujący efekty kształcenia.

Warunki i zasady dyplomowania zawarte są w Regulaminie Studiów. W Instytucie Stosunków Międzynarodowych została powołana Komisja ds. Kontroli Jakości Prac Dyplomowych. Do zadań tej Komisji należy ocena zgodności tematyki prac dyplomowych z obszarami kształcenia. Tematyka prac dyplomowych proponowana przez nauczycieli akademickich jest zatwierdzana przez Radę Instytutu. Szczegółowe wytyczne obowiązujące przy pisaniu pracy dyplomowej, wzór strony tytułowej, zakres tematyczny, harmonogram działań związanych z dyplomowaniem są przedstawiane studentom i zamieszczone na stronie internetowej Instytutu Stosunków Międzynarodowych. Promotorami i recenzentami są pracownicy posiadający stopień doktora habilitowanego lub doktora. Na podstawie wybranych losowo prac licencjackich oraz recenzji tych prac Komisja ds. Jakości Prac Dyplomowych dokonała ich oceny. Ogólnie prace licencjackie na kierunku *administracja* Komisja oceniła wysoko, to

znaczy na poziomie dobrym i bardzo dobrym. Podobnie jak w roku ubiegłym, większość członków Komisji wskazało na obszary, które wymagają szczególnej odpowiedzialności promotorów w czasie przygotowania. W wyniku analizy prac dyplomowych zalecono: praca musi być zgodna z kanonem wiedzy kierunku, na którym jest realizowana, temat – powiązany z kanonem dyscypliny nauki, do której przyporządkowany jest kierunek, praca – powinna mieć charakter projektująco-praktyczny, a także prace z istotnymi wadami formalnymi nie powinny zostać dopuszczone do recenzji.

W PWSTE im. ks. B. Markiewicza w Jarosławiu badaniem losów absolwentów zajmuje się Zespół Badawczy ds. Monitorowania Losów Absolwentów powołany zarządzeniem Rektora z dn. 23 stycznia 2013 r. Do zadań tego Zespołu należy przygotowanie ankiet dla absolwentów i pracodawców dotyczących umiejętności studentów oraz opracowanie raportów z badań. W PWSTE w Jarosławiu działa Akademickie Biuro Karier i Inkubator Przedsiębiorczości, którego celem jest udzielanie studentom i absolwentom wszechstronnej pomocy w zakresie wchodzenia na rynek pracy. Za pośrednictwem Akademickiego Biura Karier studenci dowiadują się o ofertach pracy, staży, praktyk.

Skuteczność WSZJK oceniana jest przez Prorektora ds. Dydaktycznych, który jednocześnie jest przewodniczącym Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Do jego kompetencji należą ocena programu i planu studiów, realizacja założonego przez Instytut planu hospitacji, realizacja założonych w Instytucie planów oceny nauczycieli, wydanie opinii w sprawie proponowanego przez Instytutowy Zespół ds. Zapewnienia i Oceny Jakości Kształcenia minimum kadrowego na kierunek *administracja*, weryfikacja obsady zajęć dydaktycznych przedłożona przez kierownika zakładu i zaakceptowanego przez Dyrektora Instytutu, ocena pracy Komisji ds. Kontroli Jakości Prac Dyplomowych. Prorektor ds. Dydaktycznych na bazie sprawozdań Instytutowych Zespołów ds. ZiOJK składa Rektorowi roczne Sprawozdanie Uczelnianej Komisji do spraw Zapewnienia i Oceny Jakości Kształcenia. W PWSTE przeprowadza się wewnętrzny audyt, który polega na sporządzeniu sprawozdania zawierającego samoocenę, tj. na wskazaniu obszarów, w których podjęto działania doskonalące jakość kształcenia w okresie od poprzednio przeprowadzonej samooceny oraz wskazaniu działań poprawiających jakość kształcenia, które zostaną podjęte w kolejnym roku akademickim. Na poziomie Instytutu Stosunków Międzynarodowych takie rekomendacje wydaje Instytutowy Zespół ds. Zapewnienia i Oceny Jakości Kształcenia.

Na podstawie oceny i analizy funkcjonowania systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia w ISM oraz raportu IZdsZiOJK z r. ak. 2016/17 zarekomendowano w roku akademickim 2017/18: kontynuację weryfikacji jakości kształcenia poprzez ocenę kompetencji studentów podczas kształcenia praktycznego, prowadzenie weryfikacji jakości kształcenia z uwzględnieniem opinii absolwentów oraz pracodawców – hospitacje, sylabusy, spotkania warsztatowe pracowników Zakładu Administracji, rozpoznanie oczekiwań studentów w zakresie jakości kształcenia na studiach I stopnia oraz przebiegu praktyk, kontynuację procesu wprowadzania zróżnicowanych metod pracy ze studentami, także z wykorzystaniem technik komputerowych w zakresie wspomaganie procesu uczenia się, zwiększenie współpracy z interesariuszami zewnętrznymi (podmioty otoczenia społeczno-gospodarczego) w zakresie tworzenia i opiniowania programów kształcenia, w tym efektów kształcenia, wspieranie procesu umiędzynarodowienia kształcenia, poprzez rozszerzenie i podniesienie atrakcyjności międzywydziałowych umów w ramach

programu ERASMUS+ oraz ich spopularyzowania, zwiększenie współpracy ze szkołami średnimi w celu promowania kierunku *administracja*.

### 3.2.

Zapewnienie dostępu do informacji o systemie doskonalenia programów kształcenia jako elementu WSZJK w PWSTE reguluje zarządzenie nr 28/2014 Rektora PWSTE z dn. 01.04.2014 r. w sprawie doskonalenia programów kształcenia realizowanych na danym kierunku, poziomie i profilu studiów oraz zapewnienia w instytucie dostępu do informacji. W opinii ZO, w PWSTE w Jarosławiu funkcjonuje efektywnie działający system informacyjny. Na oficjalnej stronie internetowej Uczelni publikowane są wszelkie informacje dotyczące aktualnej oferty kształcenia, planów i programów nauczania, regulaminów praktyk, a także innych informacji niezbędnych w prawidłowym przebiegu procesu kształcenia. Studenci przez Internet mają dostęp do informacji obejmujących treści związane z procesem kształcenia, procedur rekrutacyjnych, harmonogramów zajęć, informacji dotyczących zmian w organizacji zajęć dydaktycznych, terminów dyżurów pracowników dydaktycznych, zasadach korespondencji internetowej z prowadzącymi zajęcia i pracownikami Centrum Obsługi Studenta. W Uczelni wprowadzany jest elektroniczny system obsługi studentów USOSweb. Dostęp do zasobów jest warunkowany posiadaniem hasła, które studentowi jest przekazywane przez Centrum Obsługi Studenta. Studenci wszystkie materiały mogą pobierać w formie dokumentów elektronicznych, dokonywać wydruków i kopii. Zasady przepływu informacji w ramach systemu uwzględniają przepisy dotyczące ochrony danych osobowych studentów i pracowników zawartych w przepisach prawa. Oprócz strony internetowej w całej Uczelni funkcjonuje system tablic informacyjnych, na których wywieszane są aktualne informacje. Upowszechnianie informacji oceniane jest w procesie ankietyzacji przez studentów oraz nauczycieli. Dodatkowo swoje uwagi zarówno studenci, jak i nauczyciele, mogą kierować e-mailowo lub w bezpośrednim kontakcie do Sekretariatu Instytutu lub Dyrektora Instytutu. Zaistniałe problemy w obiegu informacji są na bieżąco rozwiązywane, a system upowszechnianych informacji udoskonalany.

### **Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron**

Realizacja polityki zarządzania jakością kształcenia poprzez monitorowanie, okresowy przegląd programów kształcenia i ocenę osiągnięcia efektów kształcenia służy doskonaleniu programów kształcenia na ocenianych kierunkach. Rezultaty działań podejmowanych w tym procesie są wykorzystywane dla zapewnienia, z jednej strony, zgodności programów kształcenia z wymogami powszechnie obowiązującego prawa i aktów wewnętrznych PWSTE im. B. Markiewicza w Jarosławiu. Z drugiej strony służą one dostosowywaniu programów kształcenia do oczekiwań i potrzeb różnych grup interesariuszy, potrzeb rynku pracy, czynników istotnych z perspektywy ogólnego interesu społecznego i związanych z tym oczekiwanych od absolwentów kierunku *administracja* kompetencji w zakresie wiedzy, umiejętności i postaw społecznych. Instytut Stosunków Międzynarodowych PWSTE im. B. Markiewicza w Jarosławiu zapewnia publiczny dostęp do informacji o programach kształcenia i realizacji procesu kształcenia.

## **Dobre praktyki**

Brak

## **Zalecenia**

Brak

### **Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia**

- 4.1. Liczba, dorobek naukowy/artystyczny, doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią oraz kompetencje dydaktyczne kadry
- 4.2. Obsada zajęć dydaktycznych
- 4.3. Rozwój i doskonalenie kadry

#### **Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4**

##### **4.1.**

Na podstawie danych z Raportu samooceny do minimum kadrowego kierunku *administracja* Uczelnia zgłosiła 9 nauczycieli akademickich, w tym 2 w grupie samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 7 w grupie nauczycieli posiadających stopień naukowy doktora. Na podstawie przesłanej dokumentacji oraz dokumentacji przedłożonej do wglądu podczas wizytacji, a także przeprowadzonych rozmów dokonano analizy spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego, w której uwzględniono posiadane tytuły i stopnie naukowe, specjalizację naukową oraz dorobek naukowy nauczycieli akademickich. ZO stwierdza, że do minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów można zaliczyć:

- 2 nauczycieli akademickich z tytułem naukowym profesora lub stopniem naukowym doktora habilitowanego;
- 7 nauczycieli akademickich ze stopniem naukowym doktora.

#### **Szczegółowe informacje zawierają załączniki nr 4 i 5 do niniejszego raportu.**

ZO stwierdza, że nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na kierunku, posiadają dorobek naukowy w dyscyplinach: nauki o administracji oraz prawo, a więc z dziedziny nauk prawnych wchodzącej w obszar nauk społecznych, do których przyporządkowany został kierunek *administracja*. Dorobek naukowy obejmuje monografie dotyczące tematyki administracyjno-prawnej, problemów współczesnej administracji publicznej w Polsce, pozycji jednostki wobec działań administracji publicznej, tematyki bezpieczeństwa wewnętrznego państwa czy zarządzania kryzysowego w administracji publicznej.

##### **4.2.**

Wszyscy nauczyciele akademicy, którzy zostali zaliczeni do minimum kadrowego, a także pozostali prowadzący zajęcia na kierunku *administracja*, posiadają dorobek naukowy, zgodny z prowadzonymi przez nich zajęciami. Obsada zajęć dydaktycznych odbywa się w oparciu o generalną zasadę nakazującą w jak największym stopniu wykorzystać własne zasoby kadrowe,

a w szczególnych przypadkach poszukiwać specjalistów w środowisku zewnętrznym. Zajęcia dydaktyczne na studiach I stopnia kierunku *administracja* prowadzi łącznie 26 nauczycieli akademickich, w tym: 2 profesorów, 1 doktor habilitowany, 9 doktorów i 13 magistrów (16 osób spoza minimum kadrowego: 1 profesor, 3 doktorów oraz 13 magistrów). Wykształcenie, kwalifikacje oraz dorobek naukowy nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia umożliwia osiągnięcie założonych celów i efektów kształcenia dla kierunku studiów pierwszego stopnia na ocenianym kierunku studiów. W przypadku wielu zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym, zwłaszcza w ramach modułów specjalnościowych, zajęcia prowadzą nauczyciele akademicy posiadający znaczący dorobek zawodowych zdobyty poza Uczelnią w instytucjach realizujących zadania z zakresu administracji publicznej, co jest szczególnie istotne na profilu praktycznym.

#### **4.3.**

Podstawą prowadzonej na Uczelni polityki kadrowej jest zarządzenie Rektora nr 46/2017 w sprawie zasad polityki kadrowej w stosunku do nauczycieli akademickich PWSTE w Jarosławiu, jako element WSZJK. W Instytucie Stosunków Międzynarodowych pracownicy akademicy zatrudnieni są na stanowiskach: profesora nadzwyczajnego, profesora wizytującego, docenta, starszego wykładowcy, asystenta oraz instruktora. Procedura zatrudniania pracowników w Instytucie prowadzona jest w drodze konkursu. Polityka kadrowa sprzyja umiędzynarodowieniu przez wspieranie wyjazdów dydaktycznych nauczycieli akademickich w ramach programu ERASMUS +. Kadra otrzymuje dofinansowanie na wyjazdy konferencyjne pod warunkiem aktywnego uczestnictwa, a więc wygłoszenia referatu. Uczelnia wydaje własne prace naukowe i monografie tworząc warunki do publikowania wyników badań prowadzonych przez kadrę Instytutu. Polityka kadrowa z jednej strony nastawiona jest na rozwój naukowy i zawodowy nauczycieli akademickich poprzez system motywacyjny obejmujący dofinansowanie udziału w konferencjach, projektach międzynarodowych, możliwość publikowania w ramach wydawnictwa uczelnianego, nagradzanie finansowe za osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne, systematyczne stosowanie różnych narzędzi okresowych ocen pracy nauczycieli zaś z drugiej strony – na zatrudnianie nauczycieli akademickich posiadających znaczne doświadczenie zawodowe zdobyte poza Uczelnią, co ma istotne znaczenie, szczególnie w przypadku prowadzenia zajęć na studiach I stopnia o profilu praktycznym.

#### **Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron**

Instytut Stosunków Międzynarodowych Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu spełnia w pełni, wymagania minimum kadrowego na kierunku *administracja* na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym. Za wyjątkiem jednego nauczyciela akademickiego ze stopniem naukowym doktora habilitowanego, do minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów zaliczono 1 samodzielny n-a, oraz 7 doktorów. Struktura składu osobowego nauczycieli akademickich tworzących minimum kadrowe jest bardzo dobrze ugruntowana. Bazując na długoletnim doświadczeniu w zakresie naukowym, osoby te prowadzą aktywną działalność naukowo-badawczą, co przyczynia się w znacznym stopniu do sukcesów dydaktycznych w



ramach prowadzonego kierunku studiów. Wszyscy nauczyciele akademicy, którzy zostali zaliczeni do minimum kadrowego, a także pozostali prowadzący zajęcia na kierunku *administracja*, posiadają dorobek naukowy, zgodny z prowadzonymi przez nich zajęciami. Jednostka prowadzi intensywną politykę kadrową, umożliwiającą właściwy dobór kadry na kierunku *administracja*, a także sprzyja umiędzynarodowieniu tej kadry.

### **Dobre praktyki**

Brak

### **Zalecenia**

Brak

## **Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia**

### **Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5**

Instytut Stosunków Międzynarodowych prowadzi wieloletnią, różnorodną, wieloaspektową i stałą współpracę z lokalnymi i regionalnymi interesariuszami zewnętrznymi, reprezentującymi głównie jednostki administracji publicznej (głównie samorządowej) i ich jednostki organizacyjne, kancelarie prawne, biuro poselskie i senatorskie, a także lokalne szkoły ponadpodstawowe i organizacje pozarządowe. Wśród głównych form współpracy związanych z ocenianym kierunkiem należy wymienić: praktyki studenckie, udział interesariuszy w opiniowaniu i konsultowaniu programów studiów, współudział w konferencjach, prowadzenie szkoleń i warsztatów dla studentów i dydaktyków oraz prowadzenie części zajęć dydaktycznych przez tzw. praktyków. Współpraca ma zarówno nieformalny charakter, oparty na bezpośrednich kontaktach i indywidualnych spotkaniach, ale jest też formalizowana w postaci porozumień czy udziału kilkunastu pracodawców w Radzie Pracodawców. Dyskusje w ramach Rady Pracodawców pozwoliły wprowadzić nowe przedmioty do programu studiów (*Savoir-vivre* i kultura pracy urzędnika, Praca biurowa), jak też uzupełnić niektóre treści. Przykładem współpracy z interesariuszami zewnętrznymi są również cyklicznie organizowane w Uczelni spotkania z pracodawcami. Istotnym wymiarem współpracy jest także kooperacja ze szkołami ponadgimnazjalnymi z Jarosławia i okolic w celu popularyzowania wiedzy i pozyskiwania kandydatów na studia. Wśród instytucji i podmiotów, które najściślej współpracują z PWSTE w Jarosławiu i Instytutem Stosunków Międzynarodowych w ramach kierunku *administracja* należy wymienić: Urząd Miasta Jarosławia, Urząd Gminy Jarosław, Urząd Gminy w Ustrzykach Dolnych, Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Jarosławiu, Starostwo Powiatu Lubaczowskiego, Starostwo Powiatu Jarosławskiego, Urząd Skarbowy w Jarosławiu, Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu oraz Sąd Rejonowy w Jarosławiu, a także uczelnie partnerskie (Uniwersytet Preszowski, Uniwersytet Narodowy im. Iwana Franki we Lwowie). Zgodnie z uczelnianymi założeniami wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia jedną z głównych płaszczyzn współpracy instytutów z otoczeniem społeczno-gospodarczym powinny być rady pracodawców. Ich przedstawiciele, zgodnie z treścią zarządzenia nr 12/2015 Rektora PWSTE, powinni być włączani w proces dydaktyczny – m.in. poprzez współtworzenie

i opiniowanie programów kształcenia, jak też włączani w prowadzenie zajęć dydaktycznych. W Instytucie Spraw Międzynarodowych PWSTE od 2015 roku funkcjonuje Rada Pracodawców (powołana na mocy zarządzenia nr 1/2015 Dyrektora Instytutu w marcu 2015 r. i zgodnie z regulacjami zawartymi w zarządzeniu nr 12/2015 Rektora PWSTE). Zadaniem Rady, która ma charakter opiniodawczy, jest wyrażanie opinii na temat dostosowania programów studiów na kierunkach prowadzonych w Instytucie i założonych efektów kształcenia do potrzeb rynku pracy. Zgodnie z treścią zarządzenia Dyrektora Instytutu w skład Rady wchodzi zaproszeni przedstawiciele pracodawców, a gremium to powinno spotykać się co najmniej 2 razy do roku (spotkania odbywają się regularnie, potwierdzają to protokoły ze spotkań). Obecnie w skład Rady wchodzi 14 przedstawicieli lokalnych, subregionalnych i regionalnych instytucji, jednostek administracji publicznej oraz organizacji pozarządowych.

Przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych obecni podczas spotkania z ZO w trakcie wizytacji podkreślali znaczenie Uczelni dla lokalnego środowiska. PWSTE, w tym oceniany kierunek, mają dla miasta znaczenie prestiżowe, kreują lokalne elity społeczne i pełnią ważną rolę promocyjno-wizerunkową, kulturotwórczą, a także dostarczają kadr dla lokalnych instytucji i przedsiębiorstw. Współpraca w ramach ocenianego kierunku jest stała, wieloletnia i intensywna. Pracodawcy podkreślali również otwartość i elastyczność Uczelni na ich potrzeby. Przy ocenie studentów i absolwentów ocenianego kierunku zwracali natomiast uwagę na znaczenie wcześniejszych doświadczeń zawodowych, ogromną rolę praktyk w rozwoju zawodowym studentów oraz potrzebę rozwijania kompetencji społecznych.

#### **Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron**

Należy podkreślić stałe i bezpośrednie, a także ściśle relacje z lokalnymi i subregionalnymi interesariuszami zewnętrznymi, które są mocną stroną Uczelni i w sposób naturalny pozwalają na skuteczne prowadzenie procesu dydaktycznego na kierunku o profilu praktycznym.

Interesariusze zewnętrzni mają stworzone możliwości skutecznego udziału w procesie określania i weryfikacji efektów kształcenia oraz są zaangażowani zarówno w proces dydaktyczny, życie Uczelni, jak też rozwijanie oferty programowej kierunku.

#### **Dobre praktyki**

Brak

#### **Zalecenia**

Zgodnie z § 2 ust. 4 z zarządzenia nr 12/2015 Rektora PWSTE ws. utworzenia Rad Pracodawców działających przy Instytutach posiedzenia Rady Pracodawców powinny być protokołowane.

### **Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia**

#### **Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6**

Władze Uczelni i Instytutu doceniają rolę umiejdzynarodowienia procesu kształcenia. Świadczy o tym szczegółowo opracowany plan umiejdzynarodowienia procesu kształcenia zawarty w uchwale Senatu nr 1/I/15 z dnia 28 stycznia 2015 roku w sprawie Strategii Rozwoju

Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. Ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu na lata 2015-2020. W dokumencie tym, w ramach celu strategicznego nr 1, określonego jako wysoki poziom kształcenia, opracowano w punkcie 1.4 program konkretnych działań. Wyeksponowanych zostało 5 kluczowych postulatów: a) poszerzenie oferty kształcenia o programy w językach obcych, b) prowadzenie ogólnych i specjalistycznych kursów językowych dla kadry naukowo-dydaktycznej w kontekście prowadzenia wykładów w językach obcych, c) wzmacnianie kadry o profesorów wizytujących z zagranicy, d) zwiększenie mobilności studentów, zarówno w ramach wymiany międzynarodowej jak i studentów zagranicznych studiujących na Uczelni (wymiany długoterminowe), e) ogólne i specjalistyczne kursy językowe dla studentów i kadry naukowo-dydaktycznej, ubiegających się o wyjazdy zagraniczne. Te ustalenia znalazły potwierdzenie w strategii Instytutu Stosunków Międzynarodowych, w ramach którego realizowany jest oceniany kierunek studiów. W dokumencie przyjętym Uchwałą nr 3/15 Rady Instytutu Stosunków Międzynarodowych Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. Ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu z dnia 22.04.2015 r. w sprawie przyjęcia Strategii rozwoju Instytutu Stosunków Międzynarodowych, potwierdzono dążenie do zwiększenia umiędzynarodowienia procesu kształcenia poprzez podniesienie liczby wykładów prowadzonych w języku angielskim oraz zwiększenie wskaźnika wymiany międzynarodowej wśród studentów.

Planowane działania znajdują częściowe potwierdzenie w praktyce funkcjonowania wizytowanej jednostki. Program studiów dla kierunku *administracja* studia I stopnia sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia. W programie studiów w grupie przedmiotów kształcenia ogólnego zaplanowano obowiązkową naukę języka obcego nowożytnego do wyboru: angielskiego lub niemieckiego, któremu przyporządkowano 9 punktów ECTS. W ramach przedmiotów kierunkowych przewidziano również naukę języka obcego branżowego, w liczbie 30 godzin (2 punkty ECTS). Ponadto studenci i nauczyciele uczestniczą w zajęciach prowadzonych przez gości z zagranicy w ramach programów ERASMUS+. Istnieje też możliwość studiowania na uczelniach zagranicznych w ramach programu ERASMUS+ (umowy zawarte z partnerami zagranicznymi).

Studenci kierunku *administracja* korzystają z programu wymiany studentów w niewielkim stopniu (jedna studentka z kierunku *administracja* od lutego 2018 r. wyjeżdża do Portugalii). W wymianie zagranicznej biorą udział nauczyciele akademicy (z Instytutu w ramach takiej wymiany wzięło udział 8 nauczycieli akademickich). Stosunkowo niewiele zajęć odbywa się na Uczelni w języku angielskim. Tym samym oferta zajęć dla studentów zagranicznych jest nieco ograniczona. Instytut Stosunków Międzynarodowych od kilku lat czynnie współpracuje z Uniwersytetem im. Iwana Franki we Lwowie oraz Uniwersytetem Preszowskim w Preszowie. Współpraca opiera się o wzajemne kontakty zarówno studentów jak i nauczycieli akademickich. W roku akademickim 2017/2018 grupa pracowników i przedstawicieli studentów z Instytutu wzięła udział w wizycie studyjnej we Lwowskim Uniwersytecie. Ponadto miała miejsce wizyta wykładowców z Uniwersytetu w Wilnie na Litwie. W ramach tej wizyty odbyły się zajęcia dla studentów, które poprowadzili wykładowcy z Uniwersytetu w Wilnie.

### **Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron**

Decydujący wpływ na ocenę „w pełni” ma precyzyjny plan dotyczący umiędzynarodowienia procesu kształcenia. Podejmowane działania mają na celu aktywizowanie studentów i pracowników do podejmowania wyzwań w sferze współpracy międzynarodowej. Do słabych stron należy niski poziom mobilności międzynarodowej studentów i kadry oraz nikłe zainteresowanie możliwościami związanymi z wyjazdami zagranicznymi w ramach programu Erasmus+.

### **Dobre praktyki**

Brak

### **Zalecenia**

1. Aktywizacja studentów i pracowników do korzystania z programów wymiany, zwłaszcza programu Erasmus+.
2. Podjęcie próby organizacji wykładów z pracownikami uczelni zagranicznych, przy uczestnictwie studentów zagranicznych, z regionów najbliższych (Ukraina, Słowacja) w celu popularyzowania rozwiązań administracyjnych stosowanych w tych krajach.

## **Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia**

- 7.1. Infrastruktura dydaktyczna oraz wykorzystywana w praktycznym przygotowaniu zawodowym
- 7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne
- 7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

### **Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7**

#### **7.1**

Uczelnia posiada kilka budynków, których powierzchnia użytkowa wynosi 20 085,51 m<sup>2</sup>. Uczelnia dysponuje 21 salami wykładowymi, 38 salami ćwiczeniowymi, 13 pracowniami komputerowymi, 3 salami multimedialnymi wyposażonymi w projektory, telewizory, komputery, ekrany sufitowe oraz nagłośnienie, 14 salami laboratoryjnymi, pracowniami umiejętności, halą sportową, Centrum Rekreacyjno-Rehabilitacyjnym, Biblioteką oraz dwoma Domami Studenckimi. Studenci na terenie całej Uczelni mają dostęp do bezprzewodowego Internetu. Instytut Stosunków Międzynarodowych, w ramach którego jest realizowany oceniany kierunek studiów, usytuowany jest przy ul. Pruchnickiej 2. W dwóch budynkach, B i C, w których głównie realizowane są zajęcia dydaktyczne znajduje się 14 sal dydaktycznych, o zróżnicowanej liczbie miejsc (od 20 do 40 w budynku C) i 60 w budynku B. W budynku C jest sala komputerowa (16 stanowisk komputerowych). Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych, w tym laboratoriów badawczych ogólnych i specjalistycznych są – w opinii

ZO – dostosowane do potrzeb kształcenia na ocenianym kierunku, tj. liczby studentów oraz do prowadzonych badań naukowych. Ponadto w budynku C znajdują się siedziby poszczególnych zakładów i gabinety dla kadry naukowo-dydaktycznej, studenci mają dogodny dostęp do kontaktów z kadrą naukową. Z informacji przekazanych przez Władze Uczelni wynika, że przeprowadzane są okresowe kontrole stanu technicznego i gwarancji bezpiecznego, zgodnie z obowiązującymi przepisami, użytkowania obiektów. Budynki i pomieszczenia są dobrze oznaczone, utrzymane w czystości. W salach ćwiczeniowych i wykładowych znajdują się przenośne projektory multimedialne oraz tablice magnetyczne. Baza dydaktyczna Uczelni spełnia warunki dostępności kształcenia dla studentów niepełnosprawnych. Budynki wyposażone są w podjazdy i toalety dla osób z niepełnosprawnością. W Bibliotece Głównej i budynku przy ul. Pruchnickiej zamontowane zostały windy. Infrastruktura i wyposażenie jest dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Infrastruktura instytucji, w których prowadzone są zajęcia poza Uczelnią oraz praktyki zawodowe, dostosowane są w pełni do potrzeb studentów. Instytucje te zapewniają studentom kierunku *administracja* bazę materialną niezbędną do osiągnięcia efektów kształcenia. Uczelnia posiada własną platformę e-learningową (<http://elearning.pwste.edu.pl>) zbudowaną w oparciu o środowisko nauczania zdalnego Moodle. Wsparcie procesu dydaktycznego na kierunku *administracja* poprzez wykorzystania platformy edukacyjnej wiąże się z możliwością spersonalizowanego (indywidualny login i hasło) dostępu do zasobów (także ich tworzenia) przez wykładowców i studentów. Wykładowcy sami, we własnym zakresie, opracowują materiały dydaktyczne, które później zamieszczane są na platformie e-learningowej oraz udostępniane studentom w ramach realizowanych przedmiotów. Istnieje również możliwość monitorowania korzystania z platformy przez studentów. Wykorzystywane narzędzia e-learningowe stanowią wsparcie i uzupełnienie zajęć realizowanych w sposób tradycyjny, głównie na ćwiczeniach. Dokonując ocen infrastruktury wizytowanej Jednostki, ZO zwrócił uwagę, na kilka niedogodności, które wskazywali również studenci. Po pierwsze, w budynkach C i B, w których odbywa się zdecydowana ilość zajęć na kierunku *administracja*, brak jest szatni. Po drugie, w tych budynkach brak jest nawet skromnego zaplecza gastronomicznego (bufetu), są jedynie dwa automaty. Po trzecie, w trakcie wizytacji stwierdzono, że w budynkach i salach wykładowych jest zimno.

## 7.2

Biblioteka mieści się w nowoczesnym budynku i zajmuje powierzchnię 1481,31 m<sup>2</sup>. Księgozbiór znajdujący się w Bibliotece jest związany z profilem Uczelni. Obecnie liczy on 56 574 vol. i jest kompletny w kilku egzemplarzach, stale aktualizowany, składający się z literatury obowiązkowej i zalecanej. Tytuły publikacji i ich liczba ustalane są w porozumieniu z pracownikami dydaktycznymi. Księgozbiór zgromadzony Bibliotece PWSTE dla kierunku *administracja* liczy 2 118 egzemplarzy (787 tytułów). Z prenumerowanych czasopism 13 tytułów jest dedykowanych na potrzeby kierunku *administracja*. Czytelnicy mają możliwość skorzystania z programu LEGALIS (1 stanowisko). Biblioteka bezpłatnie udostępnia wszystkim studentom i nauczycielom akademickim elektroniczne wersje wiodących pism fachowych: "Miesięcznik Finansowy BANK", "Europejski Doradca Samorządowy", "Nowoczesny Bank Spółdzielczy", "Finansowanie Nieruchomości", "Kurier Finansowy" (w

ramach programu Związku Banków Polskich pt. "Wiedza on-line"). Biblioteka posiada również dostęp do elektronicznych baz czasopism i książek w ramach Wirtualnej Biblioteki Nauki (dostęp z komputerów Uczelni) bazy: [Elsevier](#), [Springer](#), [Wiley-Blackwell](#), [Nature](#), [Web of Knowledge](#), [Springer](#), [EBSCO](#), [Science](#), [SCOPUS](#). W bazach tych można znaleźć artykuły z zakresu nauk ścisłych, medycznych i humanistycznych z dostępem do pełnych tekstów oraz do abstraktów. Biblioteka PWSTE w Jarosławiu posiada również dostęp do Serwisu IBUK Libra, należącego do Wydawnictwa Naukowego PWN. Platforma udostępnia publikacje w wersji elektronicznej, dzięki zaawansowanej technologii i dostępowi on-line czytelnicy mogą korzystać z serwisu przez całą dobę, z dowolnego miejsca. Księgozbiór wirtualnej czytelnicy liczy kilkanaście tysięcy publikacji specjalistycznych, naukowych, popularnonaukowych oraz beletrystycznych, wydanych przez najważniejsze, renomowane polskie oficyny. Biblioteka PWSTE w Jarosławiu ma dostęp do 1 274 tytułów. Biblioteka sprowadza książki oraz kserokopie konkretnych artykułów w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych na potrzeby pracowników naukowych i studentów PWSTE. Sprowadzone materiały udostępnia się na miejscu (w czytelniach) w okresie wyznaczonym przez bibliotekę wypożyczającą i według ustalonych przez nią zasad.

W trakcie wizytacji ZO dokonał weryfikacji zasobów bibliotecznych pod kątem dostępności literatury podstawowej i uzupełniającej wskazanej w losowo wybranych sylabusach. Weryfikacji poddano sylabusy z następujących przedmiotów: *Nauka o administracji* – literatura podstawowa 3 pozycje, literatura uzupełniająca – 2 pozycje, *Organizacje pozarządowe* – literatura podstawowa 2 pozycje, literatura uzupełniająca – 2 pozycje, *Savoir-vivre i kultura pracy urzędnika* – literatura podstawowa 1 pozycja, literatura uzupełniająca 5 pozycji, *Nauka o legislacji* – literatura podstawowa 3 pozycje, literatura uzupełniająca – 2 pozycje, *Podstawy wiedzy o polityce publicznej* – literatura podstawowa 3 pozycje, literatura uzupełniająca – 2 pozycje, *Kultura w administracji* – literatura podstawowa 2 pozycje, literatura uzupełniająca– 2 pozycje. W analizowanym zestawieniu, w przypadku trzech sylabusów wszystkie wskazane pozycje znajdowały się w bibliotece. W pozostałych trzech przypadkach, występowały braki poszczególnych egzemplarzy, zarówno z zakresu literatury podstawowej, jak i uzupełniającej.

### 7.3

Władze Uczelni zapewniają ciągły rozwój infrastruktury odpowiadając na bieżące potrzeby w tym zakresie. Systematycznie dokonuje się monitorowania przeglądu stanu posiadanej infrastruktury. Na bieżąco uzupełniane są braki w wyposażeniu sal i laboratoriów służących do praktycznego przygotowania do zawodu. W wyniku starania Władz Uczelni o unowocześnienie wyposażenia w nowy sprzęt komputerowy, oprogramowanie i nowoczesne laboratoria Uczelnia uzyskała dofinansowanie 12 milionów złotych ze środków przewidzianych w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podkarpackiego 2014-2020. Dzięki tym środkom Uczelnia będzie spełniała najwyższe kryteria dotyczące infrastruktury technicznej i dzięki temu będzie mogła kształcić studentów na najwyższym poziomie. Na bieżąco dokonywane są zakupy aktualnej literatury.

### **Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron**

Instytut Stosunków Międzynarodowych dysponuje odpowiednią infrastrukturą dydaktyczną dostosowaną do potrzeb wynikających z prowadzonej działalności dydaktycznej na ocenianym kierunku studiów. Mimo wskazanych wyżej zastrzeżeń, kryterium dotyczące infrastruktury zostało ocenione na „w pełni”, ponieważ liczba, stan i wyposażenie pomieszczeń dydaktycznych, w tym pracowni komputerowej, wykorzystywanych w ramach zajęć na ocenianym kierunku, w pełni zaspokajają potrzeby dydaktyczne. Są one dostosowane do liczby studentów oraz wyposażone w nowoczesny sprzęt multimedialny. Jest to niewątpliwie mocna strona ocenianego kryterium. Wszystkie pomieszczenia dydaktyczne Uczelni są wyposażone w sprzęt multimedialny, co ze względu na przyjęte metody kształcenia, stanowi – w ocenie ZO PKA – warunek zapewniający osiągnięcie efektów kształcenia. Mocną stroną jest również zapewnienie odpowiednich warunków w miejscach, w których studenci odbywają praktyki zawodowe.

Baza dydaktyczna i naukowa (pomieszczenia dla kadry naukowo dydaktycznej) jest dostosowana do potrzeb wynikających z realizacji procesu kształcenia oraz umożliwia osiągnięcie przez studentów efektów kształcenia. Jest ona nowoczesna, bezpieczna pod względem przepisów BHP oraz dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Z punktu widzenia potrzeb ocenianego kierunku oraz dostępu do literatury wskazanej w kartach przedmiotu, ZO pozytywnie ocenia zasoby biblioteki oraz możliwości korzystania ze studentów kierunku *administracja* z internetowych baz danych. Występujące braki niektórych tytułów wskazanych w sylabusach są łatwe do uzupełnienia lub zastąpienia nowszymi opracowaniami.

### **Dobre praktyki**

Brak

### **Zalecenia**

Usunięcie niedogodności w budynkach C i B, a przede wszystkim, zorganizowanie szatni i bufetu.

### **Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia**

8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia

8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

### **Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8**

#### **8.1.**

Jednostka prowadzi badania oceny systemu wsparcia studentów w ramach badań ankietowych, przeprowadzanych przez Instytut. Studenci podczas spotkania z ZO poinformowali, że wykładowcy są dla nich dostępni poza zorganizowanymi zajęciami dydaktycznymi zgodnie z harmonogramem konsultacji. Terminy dostosowane są do ich harmonogramów zajęć. Studenci podkreślili, że istnieje możliwość zdalnego kontaktu z nauczycielami za pomocą poczty elektronicznej oraz bezpośredniego kontaktu w sytuacjach pilnych z Dyrekcją Instytutu. Większość prowadzących zajęcia udostępnia studentom niezbędne pomoce dydaktyczne, takie jak prezentacje multimedialne i bieżące materiały z przeprowadzonych zajęć. Studenci

ocenianego kierunku uważają, że jakość przesyłanych informacji satysfakcjonuje ich, ponieważ wspierają proces dydaktyczny. W Jednostce funkcjonuje USOS. Każdy ze studentów ma dostęp do indywidualnego harmonogramu zajęć, planu, programu studiów, ocen cząstkowych i końcowych. Istnieje również od niedawna w Uczelni Centrum Obsługi Studentów. Jest to miejsce, gdzie studenci wszystkich instytutów mogą znaleźć wsparcie od pracowników administracji. Studenci mają tam dostęp do niezbędnych informacji o: procedurach związanych z tokiem studiów, opłatach za studiowanie, harmonogramem składania podań i wniosków, odbieraniem decyzji i składaniem prac dyplomowych. Studenci kierunku *administracja* zauważają jednak, iż przeniesienie obsługi administracyjnej z ich Instytutu na główny kampus do Centrum Obsługi Studentów jest dla nich niekorzystne. Niezadowolenie studentów wiąże się z ograniczeniem dostępu ze względu na oddaloną lokalizację od ich Instytutu. Natomiast z obsługi administracyjnej swojego Instytutu studenci są w pełni zadowoleni. Godziny otwarcia sekretariatu są dostosowane do ich harmonogramów, a pracownicy są otwarci na każdy rodzaj pomocy. Na każdym roczniku są starości, którzy dbają o wszelkie sprawy związane z procesem dydaktycznym. Samorząd Studencki organizuje spotkania ze starostami, na których informują oni o możliwości delegowania i sposobie wyłaniania studentów ze swoich kierunków do reprezentowania głosu i interesu studentów przed Władzami Uczelni tj. w różnego rodzaju komisjach, Senacie, Radzie Instytutu itp. Uczelniany Samorząd Studencki spotyka się ze studentami na otwartych zebraniach w Centrum Kultury Studenckiej. Jest to nowoczesny budynek, który Rektor podarował na cele dydaktyczne i kulturalne studentom. W tym budynku mieści się biuro Uczelnianego Samorządu Studenckiego, w którym odbywają się spotkania ze studentami oraz spotkania kół naukowych.

Studenci ocenianego kierunku mogą ubiegać się o przyznanie stypendium rektora dla najlepszych studentów, stypendium socjalnego, stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych, zapomogi oraz stypendium ministra za wybitne osiągnięcia w nauce na zasadach opisanych w Regulaminie. Studenci zaznaczyli, że kryteria przyznania każdego z wyżej wymienionych świadczeń pomocy materialnej są dla nich dostępne, jasno określone i zrozumiałe.

Studenci ocenianego kierunku mają możliwość ubiegania się o miejsce w Domu Studenckim. Zasady przyznawania miejsc są zrozumiałe i dostępne dla studentów. Studenci sygnalizują, że istnieje potrzeba utworzenia nowej bazy noclegowej – akademików, gdyż obecnie nie są zadowoleni z infrastruktury domów studenckich i ich wyposażenia. Zgłosili również, że toczą się już rozmowy z Władzami Uczelni o stworzeniu nowego zaplecza noclegowego dla studentów PWSTE.

Dużym zainteresowaniem w Uczelni cieszy się Akademickie Biuro Karier, które udziela studentom i absolwentom wszechstronnej pomocy w zakresie wchodzenia na rynek pracy oraz aktywnego i świadomego poruszania się po nim tak, aby w jak najkrótszym czasie znaleźli odpowiednie zatrudnienie. Akademickie Biuro Karier prowadzi doradztwo zawodowe, dostarcza informacje o warsztatach, kursach i szkoleniach podnoszących kwalifikacje zawodowe studentów oraz nawiązuje i utrzymuje kontakty z pracodawcami. Dostarcza ono również wiele informacji o stażach i praktykach zawodowych. Jednostka wspiera studentów w kontaktach ze środowiskiem społeczno-gospodarczym także poprzez zapewnienie im praktyk w instytucjach związanych z ich kierunkiem studiów.



System rozpatrywania próśb i zażaleń w opinii studentów działa bardzo sprawnie. Studenci zgłaszają swoje uwagi bezpośrednio do Dyrektora Instytutu, a w sytuacjach wyjątkowych do uczelnianego Samorządu Studenckiego. Podczas spotkania przedstawiciele samorządu poinformowali, że otrzymują pełne wsparcie merytoryczne ze strony Jednostki, a także w miarę możliwości wsparcie finansowe.

Kluczowym aspektem w zakresie wspierania, doskonalenia oraz monitorowania systemu opieki oraz kadry kształcącej studentów jest ankietyzacja zajęć dydaktycznych. Ankietyzacja jest prowadzona wśród studentów co najmniej raz w roku. Ankiety są anonimowe. Ankiety przygotowywane są przez Uczelnianą Komisję ds. Zapewnienia i Oceny Jakości Kształcenia. W opinii studentów zebrane materiały wykorzystywane są w doskonaleniu jakości kształcenia w Uczelni i mają realne możliwości wpływania na zmiany w ich procesie kształcenia.

## **8.2.**

Uczelniany Samorząd Studencki na bieżąco współpracuje z władzami Instytutu i Uczelni w celu poprawy jakości kształcenia, dopasowania procesu dydaktycznego do potrzeb rynku pracy. Samorząd uczestniczy również w podziale funduszy pomocy materialnej dla studentów. Studenci wchodzi w skład Komisji ds. Zapewniania i Oceny Jakości Kształcenia w czynny sposób uczestniczyć w doskonaleniu procesu kształcenia oraz systemu wsparcia studentów.

Studenci rozwijają swoje kompetencje przez udział w projektach badawczych i edukacyjnych realizowanych na Uczelni. Wszystkie informacje o formach opieki i wsparcia dla studentów są dostępne na stronie internetowej Uczelni oraz w USOS, gdzie na bieżąco są aktualizowane. Przedstawiciele Samorządu Studentów w trakcie spotkania z ZO przyznali, że w trakcie posiedzeń Komisji ds. Jakości Kształcenia i Rady Instytutu przedstawiają bieżące opinie i wnioski, które są przez Władze Instytutu uwzględniane.

### **Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron**

Studenci otrzymują wsparcie dydaktyczne, materialne i naukowe według zasad równego traktowania. Należy podkreślić, że działania Jednostki bardzo aktywnie wspierają w zakresie nawiązywania kontaktów z pracodawcami. Dobra organizacja w zakresie współpracy z pracodawcami pozwala studentom odbyć praktykę, staż, a nawet pracę zarobkową już w trakcie trwania studiów. Uzyskiwane przez studentów efekty kształcenia umożliwiają absolwentom odnalezienie się na rynku pracy. Bardzo mocną stroną jest wspieranie studentów przez opiekunów kół naukowych i pozostałych nauczycieli akademickich.

### **Dobre praktyki**

Brak

### **Zalecenia**

Poprawa jakości bazy lokalowej domach studenckich oraz przygotowanie nowego domu studenckiego.

**5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny**

| <b>Zalecenie</b> | <b>Charakterystyka działań doskonalących oraz ocena ich skuteczności</b> |
|------------------|--|
|                  |  |
|                  |  |
|                  |  |

